

Nærings- og fiskeridepartementet

Vår ref.: 150518/BL/kb

Oslo, 15. juni 2018

Innspill Stortingsmeldingen om helsenæring

Tema: fiskehelse

Innledning

Legemiddelindustriforeningen (LMI) er bransjeforeningen for legemiddelindustrien i Norge. Norske og utenlandske legemiddelselskaper som utvikler, produserer, selger eller markedsfører legemidler i Norge er medlemmer av foreningen. Fiskehelse har vært et arbeidsområde for LMI siden 2010. LMI organiserer 8 selskaper innen fiskehelse. Disse er Pharmaq, ACD Pharma, MSD Animal Health, Vaccibody, Elanco, FishVetGroup, SeaCalx og AquaGen.

Det vises ellers til LMIs hovedinnspill til arbeidet med stortingsmeldingen om helsenæringen.

LMI ønsker med dette innspillet å belyse legemiddelindustriens rolle og betydning i oppdrettsnæringen. LMIs selskaper innenfor fiskehelse har gjennom utvikling av diagnostiske metoder, vaksiner og legemidler bidratt til en bærekraftig oppdrettsnæring og god fiskehelse.

Verdenssamfunnet vil oppleve økte helseutfordringer knyttet til overvekt og det er blant annet behov for økt produksjon av sunn mat. Verdens helseorganisasjon (WHO) anbefaler økt inntak av sjømat for å bedre folkehelsen. Sunn norsk laks produsert på en bærekraftig og effektiv måte er et viktig bidrag til verdens matproduksjon, og vil ha økende betydning med den forventende befolkningsveksten.

Norsk oppdrettsnæring et viktig bidrag til å nå FNs bærekraftsmål

I 2050 vil verdensbefolkningen være rundt 10 milliarder mennesker. I dag er over 1 milliard mennesker underernærte, og skal vi kunne brødfø den voksende populasjonen, må verden i fremtiden øke matproduksjonen betraktelig. Det er et stort behov for sunn mat for å begrense helseutfordringer som overvekt og andre livsstilssykdommer.

Hele 70% av kloden vår består av vann, men kun 2% av den globale matvareproduksjonen kommer fra havet. Med en lang kystlinje og store sjøarealer har Norge naturgitte fordeler når det kommer til havbasert matproduksjon. Kombinasjonen av naturgitte fordeler og teknologisk kompetanse har ført til at Norge er en av verdens ledende sjømatnasjoner og regnes som det landet som er lengst fremme når det gjelder kompetanse om fiskesykdommer og behandlingen av disse. Dette er i seg selv en fremtidig eksportvare.

Med den økende befolkningsveksten vil det være behov for å øke akvakulturproduksjonen med hele 44,6 millioner tonn for å dekke det globale matbehovet¹. Hele 62% av all fisk som brukes til mat vil komme fra akvanæringen innen 2030.¹

FNs 17 bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Flere av målene kan knyttes til norsk havbruk og oppdrettsnæringen.

- Mål 2: utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk
- Mål 3: sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder
- Mål 14: bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling

Norsk laks er et viktig bidrag til verdens matproduksjon. I 2017 eksporterte Norge hele 2,6 millioner tonn sjømat for 94,5 milliarder kroner.² Dette er en verdiøkning på 3% fra 2016 og tilsvarer hele 36 millioner måltider hver dag hele året.²

Utviklingen vi har sett i norsk oppdrettsnæring de siste tiårene ville ikke vært mulig uten en innovativ legemiddelindustri som har utviklet effektive vaksiner til fisk. I oppdrett av sjømat er en god helsesituasjon avgjørende for miljømessig og økonomisk forsvarlig drift.

Regjeringen har satt ambisiøse mål for norsk oppdrettsnæring som vil være et viktig bidrag til å nå FNs bærekraftsmål. Innen 2050 kan Norge øke produksjonen på laks og ørret til 5 millioner tonn, en femdobling fra dagens produksjon. Dette vil gi en estimert omsetningsverdi på 240 milliarder kroner. For å oppnå et produksjonsvolum på 5 millioner tonn, må bestemte premisser oppfylles. Ett av disse premissene er:

- *Nye og viktige innovasjoner innen fôr, fiskehelse, avl og teknologi.*

LMI's medlemsbedrifter innen fiskehelse kan bidra med betydelig kunnskap innen innovasjon knyttet til fiskehelse, avl og teknologi. Vi er også en viktig bidragsyter knyttet til løsninger av de miljømessige utfordringene pekt på i regjeringens bærekraftstrategi. Det er vanskelig å se for seg videre vekst i havbruksnæringen, slik regjeringen har uttalt ønske om, uten effektive legemidler og vaksiner for ulike fiske sykdommer. Forutsetningen for fremtidig vekst er at den ikke skal gå på bekostning av miljøet og at god fiskevelferd skal ivaretas.

For å bidra til en sunn og bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen mener LMI at det er viktig med følgende tiltak:

- 1. Styrke forskningen innenfor fiskehelse**
- 2. Sikre tilstrekkelig kompetanse og ressurser i offentlig forvaltning**

Sunn norsk laks

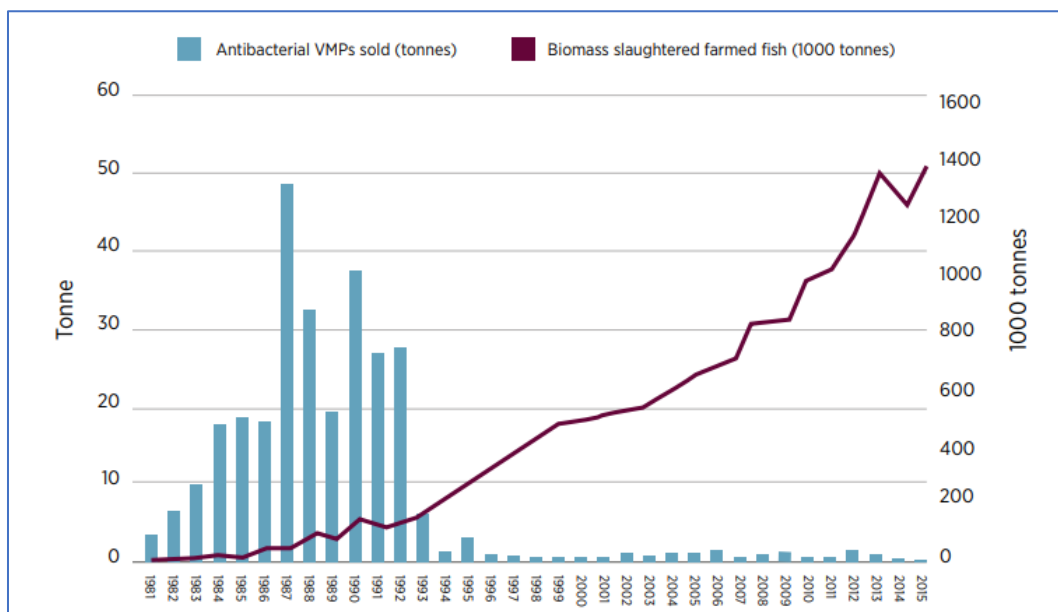
Norsk oppdrettslaks er en viktig kilde til sunn mat og er den viktigste kilden til Omega-3 i kostholdet. Det er godt dokumentert at oppdrettslaks er sunt og helsefrembringende, og det er vist at den

¹ Global Aquaculture Alliance

² Norges Sjømatråd

beskytter mot hjerte- og karsykdommer, ifølge Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM).³ Oppdrettslaks er en av de mest effektive måtene å produsere protein på.

Konsumentenes oppfatning av norsk oppdrettslaks er en viktig faktor for videre markedsvekst. Det er fortsatt en oppfatning blant flere både i inn- og utland at norsk laks inneholder store mengder antibiotika, noe som ikke stemmer. Bruken av antibiotika innen lakseoppdrett er redusert med over 99% siden 1980-tallet, som et resultat av innføringen av effektive fiskevaksiner mot bakterier og virus.⁴ Dette har medført at næringen har kunnet øke produksjonen betraktelig, fra 50 000 tonn til over en million tonn i dag. Ifølge Veterinærinstituttet ble det i 2016 brukt kun 0,14 gram antibiotika per tonn laks og mindre enn én prosent av landets totale lakseproduksjon ble behandlet med antibiotika.

Figur 1: Total sales, in kilograms of active substance, of antimicrobial veterinary medicinal products (VMPs) for therapeutic use in farmed fish in Norway in the period 1981-2016 versus produced biomass (slaughtered) farmed fish. For 2005-2014 the data represents sales data provided by Norwegian Institute of Public Health; for 2015 data represent prescription data obtained from the Veterinary Prescription Register Source: NORM-VET report 2015. Hentet fra Veikart for Havbruksnæringen, Norsk Industri

Medisinske nyvinninger og innovasjoner knyttet til medisiner har bidratt til å begrense de negative effektene av fiske sykdommer, og har hatt en enorm effekt på produktiviteten i oppdrettsnæringen og konsekvensene for miljøet.

Fiskehelsebedriftene satser i Norge

Verdens tre største veterinærmedisinske selskaper (Zoetis, MSD Animal Health og Elanco) er etablert i Norge med stort fokus på havbruk. Basert på kunnskap fra norsk laksenæring utvikler de høyteknologiske produkter for økt dyrevelferd til et globalt marked. Flere av LMIs medlemselskaper har etablert all sin forskning og utvikling innenfor vaksiner og legemidler til fisk i Norge, fordi det er her de største lakseoppdrettselskapene finnes, og her den største kunnskapen er. Det er derfor

³ Veikart for Havbruksnæringen, Norsk Industri:

https://www.norskindustri.no/siteassets/dokumenter/rapporter-og-brosjyrer/veikart-havbruksnaringen_f41_web.pdf

⁴ Laksefakta: <https://laksefakta.no/lakseoppdrett-i-norge/hvor-frisk-er-oppdrettslaksen/>

viktig at myndighetene legger til rette for forutsigbare og gode rammevilkår som stimulerer til økte forskningsinvesteringer i Norge. Dette er nødvendig for at virksomhetene skal kunne vokse og bidra med flere arbeidsplasser og økte eksportinntekter til Norge også i fremtiden.

Utdatert genteknologilov

Utvikling av ny teknologi og nye produkter er avgjørende for å løse morgendagens utfordringer innenfor oppdrettsnæringen og bidra til en effektiv og bærekraftig vekst.

Nye vaksineplattformer vil for eksempel bidra til å effektivisere og frembringe nye former for vaksiner til oppdrettsnæringen. Det er fortsatt flere sykdommer hvor det er behov nye trygge og effektive vaksiner, og det er mye usikkerhet knyttet til fremtidens sykdomsbilde.

I dag har vi en foreldet Genteknologilov fra 1993 som er til hinder for effektiv investering i fremtidens teknologier. Genteknologiverktøyet som eksisterer i dag skiller seg betraktelig fra situasjonsbildet i 1993. Det er viktig at lovverket er tidsriktig og tilpasset den nye genteknologien. Norge risikerer å gå glipp av viktige muligheter som kan forbedre matproduksjonen og bedre dyrevelferden dersom lovverket ikke tar hensyn til dagens teknologi.

Det har lenge vært en diskusjon om RNA/DNA-vaksinerte organismer skal defineres som genmodifiserte. RNA/DNA-vaksiner har et stort potensial, særlig når det gjelder virus som har vist seg å være vanskelig å kontrollere med tradisjonelle vaksiner. Den norske genteknologiloven gir ikke et entydig svar på hvordan dyr som mottar RNA/DNA-vaksiner skal reguleres. Bioteknologirådet har tidligere uttalt at ikke-integrerende DNA-vaksiner bør unntas fra regulering i genteknologiloven. Miljødirektoratet konkluderte sommeren 2017 med at fisk vaksinert med den første DNA-vaksinen til dyr, Clynav, ikke skal klassifiseres som genmodifiserte organismer (GMO).⁵ Men denne konklusjonen gjelder ikke for alle DNA-vaksiner, slik at hver vaksine vil måtte vurderes individuelt fra sak til sak.⁵ Dette medfører fortsatt usikkerhet og uforutsigbarhet for fremtidige RNA/DNA- vaksiner.

Det er viktig for næringen å ha forutsigbare rammevilkår som fremmer teknologiutvikling og stimulerer til økte forskningsinvesteringer, slik at det tilrettelegges for bedre dyrehelse og bærekraftig næringsutvikling.

LMI støtter opp om arbeidet som Bioteknologirådet nå er i gang med for å sikre en genteknologilov som er tidsriktig og tar hensyn til den raske utviklingen innenfor genteknologien.

Med vennlig hilsen

Legemiddelindustrien (LMI)

Katrine Bryne

Seniorrådgiver

⁵ <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2017/Juli-2017/DNA-vaksinert-fisk-defineres-ikke-som-GMO/>